ПрАТ "ВНЗ "МІЖРЕГІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ УПРАВЛІННЯ ПЕРСОНАЛОМ"

Навчально-науковий інститут права і безпеки імені князя Володимира Великого

МАУП

Кафедра теорії держави і права та конституційного права

Затверджую:
Директор Навчально-наукового інституту права ім. князя Володимира Великого
_____
Сергій ЛИСЕНКО
"____" _____ 2026р.

Схвалено на засіданні кафедри теорії держави і права та конституційного права
Протокол № 1 від 27. 08 2026р.
Завідувач кафедри
_____
Анатолій ТАЛАХ

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
«СУЧАСНІ КОНЦЕПЦІЇ ДЕРЖАВИ, КОНСТИТУЦІОНАЛІЗМУ ТА ПРАВА: МЕТОДОЛОГІЯ ДОСЛІДЖЕННЯ»

Спеціальності: **081 Право**

Освітнього рівня: **третій (освітньо-науковий) рівень**

Освітньої програми: **«Право»**

Київ МАУП 2026

Розробник силабусу навчальної дисципліни:

Талах Анатолій Миколайович - кандидат юридичних наук, доцент кафедри теорії держави і права та конституційного права

_____
(підпис)

Викладач:

Талах Анатолій Миколайович - кандидат юридичних наук, доцент кафедри теорії держави і права та конституційного права

_____
(підпис)

Силабус розглянуто на засіданні кафедри теорії держави і права та конституційного права
Протокол №1від «17» 08 2026р.

Загальна інформація про навчальну дисципліну

Назва навчальної дисципліни	Сучасні концепції держави, конституціоналізму та права: методологія дослідження
Шифр та назва спеціальності	081 Право
Рівень вищої освіти	третій (освітньо-науковий) рівень вищої освіти
Статус дисципліни	обов'язкова
Кількість кредитів і годин	**3 кредита/90 год** Лекції: **18** Семінарські заняття:**12** Самостійна робота аспірантів: **60**
Терміни вивчення дисципліни	І семестр
Мова викладання	українська
Вид підсумкового контролю	екзамен
Сторінка дисципліни на сайті	https://maup.com.ua/ua/pro-akademiyu/instituti/institut-prava.html

Загальна інформація про викладача. Контактна інформація.

Талах Анатолій Миколайович	
Науковий ступінь	кандидат юридичних наук
Вчене звання	
Посада	завідувач кафедри теорії держави і права та конституційного права, доцент кафедри
Дисципліни, які викладає НПП	Теорія держави і права, Конституційне право України, Актуальні питання конституційного права України та конституційної юстиції
Напрями наукових досліджень	Актуальні проблеми теорії держави і права, профілактика правопорушень, актуальні проблеми механізму захисту прав людини, правова регламентація діяльності релігійних організацій, засади конституційного ладу, правова освіта.
Посилання на реєстри ідентифікаторів для науковців	ORCID: https://orcid.org/0000-0002-9517-0920 Google Scholar: https://scholar.google.com.ua/citations?hl=uk&user=0U09UHkAAAAJ
Контактна інформація викладача:	
E-mail:	anatoliu_talakh@ukr.net
Контактний тел.	+38_____
Телефон кафедри	
Портфоліо викладача на сайті кафедри/Інституту/Академії	https://maup.com.ua/ua/pro-akademiyu/instituti/institut-prava/kafedra-gospodarskogo-trudovogo-prava.html

Анотація курсу. Навчальна дисципліна «Сучасні концепції держави, конституціоналізму та права: методологія дослідження» спрямована на формування поглиблених теоретико-методологічних знань про закономірності виникнення, функціонування й трансформації держави і права, розвиток сучасних концепцій праворозуміння, конституціоналізму, правової держави, демократії та конституційного обмеження публічної влади.

Зміст дисципліни охоплює дослідження провідних класичних і сучасних державно-правових доктрин, їх філософських, аксіологічних, інституційних та соціокультурних засад, а також методологічних підходів до наукового пізнання складних державно-правових явищ і процесів.

Особливу увагу приділено критичному аналізу сучасних теорій держави, конституціоналізму та права, порівняльному дослідженню правових доктрин, співвідношенню конституційних цінностей і принципів, трансформації державного суверенітету, взаємодії національного й наднаціональних правопорядків, розвитку конституційної демократії в умовах глобалізації, цифровізації та суспільно-політичних криз.

Дослідницька спрямованість дисципліни передбачає формування здатності самостійно визначати актуальні теоретико-правові проблеми, обґрунтовувати методологію їх дослідження, формулювати й перевіряти наукові гіпотези, критично оцінювати доктринальні підходи та продукувати нові науково обґрунтовані положення, придатні для використання в дисертаційних дослідженнях.

Предметом вивчення навчальної дисципліни є сучасні теоретико-правові концепції, доктрини та методологічні підходи до пізнання закономірностей виникнення, функціонування, розвитку й трансформації держави, конституціоналізму та права як взаємопов'язаних соціальних, політичних, правових і ціннісних явищ.

Особлива увага приділяється дослідженню концептуальних засад праворозуміння, природи та легітимності публічної влади, державного суверенітету, конституційної демократії, верховенства права, людської гідності, конституційного обмеження влади, взаємодії держави, права й громадянського суспільства, а також трансформації правових систем в умовах глобалізації, європейської інтеграції та сучасних суспільних викликів.

Самостійною складовою предмета є методологія наукового дослідження зазначених явищ, зокрема застосування філософсько-правових, системних, інституційних, історико-правових, порівняльно-правових, аксіологічних і міждисциплінарних підходів для критичного аналізу правових доктрин, виявлення закономірностей державно-правових процесів, формулювання наукових гіпотез та обґрунтування нових теоретичних положень.

Метою курсу: є формування у здобувачів ступеня доктора філософії системи передових концептуальних і методологічних знань щодо сучасних теорій держави, конституціоналізму та права, розвиток здатності до їх критичного, порівняльного й міждисциплінарного аналізу, самостійного визначення закономірностей державно-правових процесів, обґрунтування оригінальних наукових положень і застосування сучасного дослідницького інструментарію для розв'язання комплексних проблем юридичної науки та практики.

Завдання навчальної дисципліни: Основними завданнями дисципліни є:

- поглиблення знань про сучасні концепції держави, права та конституціоналізму, закономірності їх формування, еволюції та взаємодії;

- формування здатності критично аналізувати класичні та новітні державно-правові доктрини, визначати їх пояснювальний потенціал, методологічні переваги й обмеження;

- опанування спеціальних методологічних підходів до дослідження державно-правових явищ, зокрема порівняльно-правового, історико-правового, системного, інституційного, аксіологічного та міждисциплінарного аналізу;

- розвиток здатності досліджувати взаємозв'язок держави, права, суспільства, конституційної демократії, прав людини та принципу верховенства права;

- формування навичок аналізу трансформації конституційних інститутів, державного суверенітету, публічної влади та правових систем в умовах сучасних глобальних і національних викликів;

- розвиток здатності самостійно формулювати дослідницькі питання й гіпотези, обирати методологічну модель дослідження, здійснювати критичну інтерпретацію наукових джерел;

- формування вмінь здійснювати доктринальне тлумачення правових норм, порівнювати правові явища та обґрунтовувати авторські висновки й пропозиції щодо вдосконалення правового регулювання;

- забезпечення практичного використання опанованих теоретико-методологічних підходів під час підготовки дисертацій, наукових публікацій, доповідей та інших результатів дослідницької діяльності.

Пререквізити навчальної дисципліни. Опанування дисципліни ґрунтується на теоретичних знаннях і дослідницьких уміннях, сформованих під час здобуття вищої освіти другого (магістерського) рівня, насамперед із теорії держави і права, конституційного права, філософії права, історії політичних і правових учень, порівняльного правознавства та основ методології юридичних досліджень.

Необхідними передумовами є здатність аналізувати нормативно-правові акти, наукові джерела й судову практику, розуміння основних правових доктрин, принципів конституціоналізму та верховенства права, володіння навичками юридичної аргументації, критичного мислення й самостійної роботи з науковою інформацією.

Методологічний взаємозв'язок забезпечується паралельним вивченням ОК02 «Методологія юридичних наукових досліджень та політика академічної доброчесності», що доповнює предметно-методологічну підготовку здобувачів.

Постреквізити навчальної дисципліни. Набуті знання та дослідницькі компетентності створюють теоретико-методологічне підґрунтя для подальшого опанування освітніх компонентів:

ОК05 «Реформування законодавства України в умовах євроінтеграції» — застосування концепцій держави, права й конституціоналізму для дослідження трансформації національного правопорядку;

ОК06 «Сучасні аспекти юридичної техніки» — використання теоретико-правових доктрин для аналізу правотворення, нормативного регулювання та юридичної аргументації;

ОК07 «Доктринальні проблеми та виклики сучасної кримінологічної науки» — застосування загальнотеоретичних підходів до дослідження державно-правових механізмів протидії злочинності;

ОК08 «Сучасна доктрина та методологія адміністративно-правових досліджень» — використання концепцій держави, публічної влади та правової держави для дослідження адміністративно-правових відносин.

Результати навчання також використовуються під час опанування ОК09 «Педагогіка і методика викладання у вищій школі», проходження ОК10 «Аспірантська практика», виконання індивідуального плану наукової роботи, підготовки наукових публікацій та дисертаційного дослідження.

Навчальна дисципліна забезпечує формування здобувачами вищої освіти загальних і спеціальних компетентностей та набуття результатів навчання, визначених освітньо-професійною програмою «Право» а саме:

Програмні компетентності

Загальні компетентності	ЗК01. Здатність генерувати нові ідеї (креативність). ЗК03. Здатність розв'язувати комплексні проблеми на основі системного наукового світогляду, професійної етики та загального культурного кругозору.
Спеціальні компетентності	СК01. Здатність планувати та виконувати оригінальні дослідження, досягати наукових результатів, які створюють нові знання у галузі права та дотичних до неї міждисциплінарних напрямах і можуть бути опубліковані у провідних наукових виданнях з права та суміжних галузей. СК02. Здатність застосовувати методи правового і міждисциплінарного дослідження, виявляти їх евристичні можливості та межі, використовувати релевантний дослідницький інструментарій. СК05. Здатність моделювати оптимальні варіанти вирішення складних правових проблем, прогнозувати можливі наслідки їх реалізації. СК06. Здатність здійснювати експертну діяльність у сфері права. СК07. Здатність виявляти нові інституційні етичні виклики та етичні виклики в житті суспільства і пропонувати для них правові механізми розв'язання.
Результати навчання	РН01. Мати передові концептуальні та методологічні знання у сфері права і на межі предметних галузей, а також дослідницькі навички, достатні для проведення наукових і прикладних досліджень, отримання нових знань та здійснення інновацій. РН03. Застосовувати у фаховій діяльності знання та розуміння системи права, історії світової та української правової думки, сучасної правової доктрини, а також основних напрямів та провідних тенденцій у розвитку права. РН04. Формулювати і перевіряти гіпотези; використовувати для обґрунтування висновків належні аргументи, зокрема, результати теоретичного аналізу, прикладних досліджень, наявні наукові джерела; аналізувати досліджувану проблему з урахуванням широкого правового та загальносоціального контекстів. РН05. Планувати і виконувати теоретичні та прикладні дослідження з права та дотичних міждисциплінарних напрямів з використанням сучасного наукового інструментарію, критично аналізувати результати власних досліджень і результати інших дослідників у контексті усього комплексу передових концептуальних і методологічних знань щодо досліджуваної проблеми з дотриманням стандартів академічної та професійної етики. РН06. Розуміти загальні принципи та методи юридичної науки, а також методологію наукових досліджень, застосувати їх у власних дослідженнях у сфері права та у викладацькій практиці. РН10. Готувати правові висновки, пропозиції та рекомендації за результатами правового дослідження. РН11. Здійснювати доктринальне тлумачення норм національного, міжнародного та права Європейського Союзу, здійснювати порівняльний аналіз правових явищ та процесів у різних правових системах.

Зміст навчальної дисципліни

№	Назва теми	К-сть годин, з них:			
		Лекції	Семінарські і зан.	Самостійна робота	Методи навчання/методи оцінювання
Змістовний модуль 1. Сучасні теоретико-правові доктрини держави, конституціоналізму та права: концептуальні засади, методологія дослідження і трансформаційні процеси.					**Методи навчання:** словесні (навчальна лекція; бесіда; навчальна дискусія); індуктивний метод; дедуктивний метод; аналітичний; практичний (робота з фабулами юридичних справ); пояснювально-ілюстративний; репродуктивний; метод проблемного викладу; частково-пошуковий; дослідницький; інтерактивні методи (аналіз ситуацій; дискусії, дебати, полеміки; діалог, синтез думок; мозковий штурм; відпрацювання навичок; ситуативне моделювання, опрацювання дискусійних питань); інноваційні методи навчання (компетентнісний); кейс-метод. **Методи оцінювання:** усний контроль (усне опитування, оцінювання участі у дискусіях, інших інтерактивних методах навчання); письмовий контроль (контрольні, самостійні роботи, реферати); тестовий контроль (тести закритої форми: тест-альтернатива, тест-відповідність); метод самоконтролю та самооцінки; оцінювання кейс-завдань.
Тема 1.	Теоретико-методологічні парадигми сучасних досліджень держави, конституціоналізму та права.	2	-	8	
Тема 2.	Сучасні концепції праворозуміння та методологія їх дослідження.	4	2	8	
Тема 3.	Сучасні концепції держави, публічної влади та державного суверенітету.	2	-	6	
Тема 4.	Конституціоналізм як політико-правова доктрина: сучасні концепції та методологія дослідження.	2	2	8	
Тема 5.	Верховенство права, людська гідність і права людини в сучасних державно-правових доктринах.	2	2	8	
Тема 6.	Сучасні концепції конституційної демократії, поділу влади та конституційного контролю.	2	2	8	
Тема 7.	Трансформація сучасного конституціоналізму та правових систем в умовах глобальних і національних викликів.	4	2	8	
Тема 8.	Методологічне проєктування оригінального дослідження сучасних проблем держави, конституціоналізму та права.	2	2	6	
Модульна контрольна робота					
Всього:		**18**	**12**	**60**	
Форма контролю: екзамен					

Увага! Програма навчальної дисципліни та зміст практичних занять розміщені у відповідній робочій програмі навчальної дисципліни

Самостійна робота

Результати самостійної роботи можуть представлятися у формі науково-аналітичних оглядів, порівняльних таблиць правових доктрин, критичних рецензій на наукові публікації, дослідницьких есе, аналітичних правових висновків, концептуальних моделей, презентацій та інших індивідуальних завдань.

Під час оцінювання доцільно враховувати глибину опрацювання наукових джерел, самостійність і критичність аналізу, методологічну обґрунтованість, логічну послідовність аргументації, оригінальність висновків, академічну доброчесність і здатність застосовувати отримані знання до власної дисертаційної проблематики.

Зміст самостійної роботи здобувача освіти з навчальної дисципліни «Сучасні концепції держави, конституціоналізму та права: методологія дослідження» спрямований на поглиблення і систематизацію теоретичних знань, розвиток здатності до самостійного опрацювання наукової інформації, критичного осмислення сучасних конституційно-правових процесів, формування навичок науково-правового аналізу та застосування отриманих знань у власній науково-дослідницькій діяльності.

Самостійна робота передбачає попередню підготовку до аудиторних занять шляхом опрацювання лекційних матеріалів, навчальної та наукової літератури, монографій, наукових статей, періодичних фахових видань, нормативно-правових актів, міжнародно-правових документів, матеріалів діяльності органів державної влади та органів місцевого самоврядування, практики Конституційного Суду України, Європейського суду з прав людини та інших судових інституцій, а також сучасних електронних інформаційних і наукових ресурсів. Особлива увага приділяється роботі з першоджерелами та актуальними науковими публікаціями, їх критичному аналізу, зіставленню різних доктринальних позицій і формуванню аргументованої власної наукової позиції.

Важливою складовою самостійної роботи є самостійне опрацювання окремих тем і проблемних питань навчальної дисципліни, визначених робочою програмою, а також поглиблене дослідження актуальних проблем теорії держави і права та конституційного права України, зокрема питань конституційного розвитку держави, функціонування механізму публічної влади, забезпечення та захисту прав і свобод людини і громадянина, конституційної юстиції, взаємодії держави та громадянського суспільства, європейської та міжнародної інтеграції України, функціонування конституційних інститутів в умовах сучасних суспільно-політичних трансформацій.

Окремий напрям самостійної роботи становить опрацювання матеріалів правозастосовної та судової практики. Здобувачі здійснюють аналіз нормативних положень у їх взаємозв'язку з практикою застосування, досліджують правові позиції судових та інших компетентних органів, виявляють проблеми правового регулювання і правозастосування, здійснюють їх порівняльний та системний аналіз, визначають тенденції розвитку конституційно-правових інститутів та формулюють пропозиції щодо можливих напрямів удосконалення законодавства і практики його реалізації.

З метою розвитку навичок академічної та професійної комунікації здобувачі здійснюють підготовку доповідей, наукових презентацій, повідомлень та інших матеріалів за тематикою практичних занять, беруть участь у наукових дискусіях, круглих столах, конференціях, наукових форумах, конкурсах наукових робіт та інших заходах академічного характеру. За результатами

самостійної дослідницької роботи здобувачі можуть готувати тези доповідей і наукові статті для оприлюднення у відповідних наукових виданнях.

Під час виконання самостійної роботи особлива увага приділяється дотриманню принципів академічної доброчесності, належному цитуванню використаних джерел, самостійному характеру виконання завдань, коректному використанню результатів наукових досліджень інших авторів та відповідальному ставленню до достовірності отриманих результатів. Здобувачі мають демонструвати здатність самостійно визначати релевантні джерела, оцінювати їх наукову цінність і достовірність, належним чином оформлювати результати власної роботи та аргументовано відстоювати сформульовані висновки.

Самостійна робота охоплює також систематичну підготовку до поточного, модульного та підсумкового контролю, інших передбачених освітньою програмою форм оцінювання результатів навчання. Підготовка до контрольних заходів передбачає не лише відтворення теоретичного матеріалу, а й систематизацію набутих знань, узагальнення результатів самостійних досліджень, виконання аналітичних і практичних завдань та перевірку здатності застосовувати набуті компетентності для вирішення складних конституційно-правових проблем.

Матриця самостійної роботи здобувачів вищої освіти міститься у робочій програмі навчальної дисципліни та відповідних методичних рекомендаціях.

Методичні вимоги до підготовки відповідей на екзаменаційні питання

Підготовка до екзамену має передбачати не лише відтворення змісту відповідної доктрини або наукової категорії, а й демонстрацію здатності до критичного аналізу, порівняння альтернативних наукових позицій, визначення їх методологічних переваг та обмежень, формулювання власних науково обґрунтованих висновків.

Відповідь здобувача ступеня доктора філософії повинна характеризуватися концептуальною глибиною, належною юридичною термінологією, логічною послідовністю, аргументованістю та вмінням використовувати результати сучасних вітчизняних і зарубіжних наукових досліджень, нормативно-правовий матеріал і релевантну судову практику.

Особливої уваги заслуговує здатність аспіранта пояснювати можливості практичного застосування відповідних теоретико-правових концепцій і методологічних підходів у власному дисертаційному дослідженні.

Контрольні питання з курсу «Актуальні проблеми конституційного права України»

1. Епістемологічні засади сучасної юридичної науки: специфіка, структура та критерії науковості правничого знання.
2. Держава, конституціоналізм і право як об'єкти наукового пізнання: предметні межі та міждисциплінарні взаємозв'язки.
3. Парадигмальний плюралізм сучасної юридичної науки: сутність, причини формування та методологічне значення.
4. Співвідношення філософсько-правового, загальнотеоретичного, галузевого та міждисциплінарного рівнів юридичного дослідження.
5. Нормативістський, соціологічний та аксіологічний підходи до дослідження державно-правових явищ: порівняльна характеристика.
6. Герменевтичний підхід у юридичній науці: методологічні можливості та межі інтерпретації правових текстів.

7. Системний та інституційний підходи до дослідження держави і права: методологічні засади та особливості застосування.

8. Історико-правовий метод у сучасному дослідженні державно-правових доктрин: пізнавальний потенціал та обмеження.

9. Порівняльно-правовий метод як інструмент дослідження сучасних правових систем та конституційних інститутів.

10. Міждисциплінарність у юридичних дослідженнях: методологічні переваги, ризики та умови наукової коректності.

11. Наукова об'єктивність, достовірність, перевірюваність та обґрунтованість результатів дослідження державно-правових явищ.

12. Праворозуміння як фундаментальна проблема юридичної науки: основні концептуальні підходи та критерії їх класифікації.

13. Юридичний позитивізм у сучасній правовій доктрині: еволюція, основні положення та методологічні обмеження.

14. Нормативістська концепція права Ганса Кельзена: теоретичні засади та значення для сучасного правознавства.

15. Концепція права Герберта Гарта: система первинних і вторинних правил та проблема юридичної нормативності.

16. Непозитивістські концепції права: природно-правова традиція та сучасні підходи до співвідношення права й моралі.

17. Концепція права Рональда Дворкіна: принципи права, юридична аргументація та критика позитивізму.

18. Соціологічне праворозуміння і правовий реалізм: методологічні засади дослідження права в соціальній дійсності.

19. Інтегративні концепції праворозуміння: передумови формування, теоретичні моделі та перспективи застосування.

20. Комунікативні та дискурсивні концепції права: значення теорії юридичного дискурсу для сучасної правової науки.

21. Правовий плюралізм у сучасних суспільствах: поняття, форми прояву та методологічні проблеми дослідження.

22. Співвідношення права, закону, моралі та справедливості в сучасних доктринах праворозуміння: порівняльний аналіз і методологічне значення.

23. Сучасні теорії держави: методологічні підходи до визначення її сутності, природи та соціального призначення.

24. Взаємозв'язок держави і права в сучасних теоретико-правових доктринах: основні моделі та закономірності.

25. Легітимність державної влади: концептуальні підходи, джерела та критерії оцінювання.

26. Правова держава як теоретико-правова концепція: генеза, принципи та сучасні інтерпретації.

27. Соціальна держава в сучасних правових доктринах: зміст, функції та суперечності реалізації.

28. Демократична держава та конституційні засади організації публічної влади: доктринальні моделі.

29. Державний, народний і національний суверенітет: співвідношення понять та сучасні теоретико-правові інтерпретації.

30. Трансформація державного суверенітету в умовах глобалізації, міжнародної інтеграції та наднаціонального правового регулювання.

31. Сучасні концепції територіальної організації державної влади: унітаризм, федералізм і децентралізація.

32. Держава та громадянське суспільство: сучасні концепції взаємодії, взаємного контролю та правового забезпечення.

33. Інституційна спроможність і трансформація функцій сучасної держави в умовах цифровізації, воєнних та інших суспільних викликів.

34. Конституціоналізм як категорія юридичної науки: поняття, сутність, структура та методологічні підходи до дослідження.

35. Історична еволюція конституціоналізму: формування і трансформація його філософсько-правових засад.

36. Формальний і матеріальний конституціоналізм: концептуальні відмінності та критерії розмежування.

37. Конституція і конституціоналізм: співвідношення нормативного закріплення конституційних принципів та їх фактичної реалізації.

38. Доктрина установчої влади народу: природа, зміст, форми здійснення та конституційні межі.

39. Конституційна ідентичність як категорія сучасної конституційно-правової науки: концепції та методологія дослідження.

40. Конституційна стабільність і конституційна динаміка: теоретичні підходи до співвідношення наступності та конституційних змін.

41. Конституційні цінності та принципи як основа сучасного конституціоналізму: доктринальний і аксіологічний аналіз.

42. Національний конституціоналізм і наднаціональні правові впливи: проблеми взаємодії та конституційної автономії.

43. Сучасний український конституціоналізм: доктринальні засади, особливості становлення та перспективи розвитку.

44. Методологія оцінювання реальності та ефективності конституціоналізму: критерії, індикатори та дослідницькі обмеження.

45. Верховенство права як фундаментальний принцип сучасного конституціоналізму: філософсько-правові та доктринальні засади.

46. Формальні й матеріальні концепції верховенства права: зміст, відмінності та методологічне значення.

47. Співвідношення верховенства права, верховенства закону та принципу законності в сучасній юридичній доктрині.

48. Юридична визначеність, заборона свавілля та передбачуваність правового регулювання як складові верховенства права.

49. Людська гідність як фундаментальна правова цінність і методологічна основа сучасної концепції прав людини.

50. Свобода, рівність і справедливість у сучасних правових доктринах: концептуальні підходи та проблеми співвідношення.

51. Права людини як межі здійснення державної влади: теоретико-правові та конституційні засади.

52. Принцип пропорційності в конституційному праві: структура, критерії застосування та методологія дослідження.

53. Балансування конституційних цінностей і прав: сучасні підходи до юридичної аргументації та їх критика.

54. Позитивні зобов'язання держави щодо забезпечення прав людини: доктринальні засади та проблеми реалізації.

55. Практика Європейського суду з прав людини як джерело розвитку сучасних правових доктрин: методологія аналізу та інтерпретації.

56. Конституційна демократія як теоретико-правова модель організації держави: поняття, принципи та сучасні концепції.

57. Співвідношення народного суверенітету, демократичної легітимності й конституційних обмежень влади.

58. Доктрина поділу влади: еволюція, сучасні концептуальні моделі та методологія дослідження.

59. Система стримувань і противаг у сучасних формах державного правління: порівняльно-правовий аналіз.

60. Парламентаризм і представницька демократія: сучасні доктринальні підходи та проблеми інституційної ефективності.

61. Незалежність судової влади як гарантія конституційної демократії: концептуальні засади та критерії оцінювання.

62. Конституційний контроль як інститут обмеження державної влади: теоретична природа, призначення та моделі організації.

63. Американська та європейська моделі конституційного контролю: порівняльна характеристика й тенденції розвитку.

64. Конституційна інтерпретація: основні доктринальні підходи, методи та межі тлумачення конституційних положень.

65. Судовий активізм і суддівське самообмеження: концептуальні засади, переваги, ризики та вплив на конституційну демократію.

66. Демократична легітимність конституційного правосуддя та проблема співвідношення судової влади й народного суверенітету.

67. Глобальний конституціоналізм як сучасна правова концепція: теоретичні засади, можливості та обмеження.

68. Транснаціональний і багаторівневий конституціоналізм: зміст, основні моделі та методологія дослідження.

69. Взаємодія національного, міжнародного та європейського правопорядків: сучасні концептуальні підходи.

70. Конституційно-правові засади європейської інтеграції: співвідношення державного суверенітету й наднаціональних правових механізмів.

71. Правові запозичення та конституційні трансплантації: методологічні проблеми адаптації іноземних правових моделей.

72. Фрагментація правового простору та правовий плюралізм в умовах глобалізації: сучасні теоретичні інтерпретації.

73. Конституційна стійкість як сучасна доктрина: зміст, інституційні механізми та критерії оцінювання.

74. Конституціоналізм в умовах надзвичайних правових режимів: доктринальні засади та межі обмеження конституційних прав.

75. Трансформація держави, конституційних інститутів і правового регулювання в умовах воєнного стану в Україні.

76. Цифровий конституціоналізм: теоретичні засади, сучасні концепції та проблеми правового регулювання.

77. Штучний інтелект, алгоритмічне врядування та права людини: нові виклики для правової держави й конституціоналізму.

78. Конституційно-правові та теоретико-методологічні засади післявоєнного відновлення України, правосуддя перехідного періоду та демократичної модернізації.

79. Концептуалізація наукової проблеми в сучасних дослідженнях держави, конституціоналізму та права: теоретичні й методологічні засади.

80. Визначення об'єкта та предмета юридичного дослідження: критерії наукової обґрунтованості та логічної узгодженості.

81. Аналіз стану наукової розробленості проблеми: методологія критичного опрацювання правових доктрин і встановлення дослідницьких прогалин.

82. Формулювання дослідницьких питань у юридичній науці: принципи, критерії та співвідношення з метою і завданнями дослідження.

83. Наукова гіпотеза в теоретико-правовому дослідженні: особливості формулювання, обґрунтування й перевірки.

84. Концептуальна модель юридичного дослідження: структура, зміст та методологічна послідовність побудови.

85. Обґрунтування вибору методів дослідження сучасних державно-правових явищ: релевантність, сумісність і методологічна достатність.

86. Джерельна база теоретико-правового дослідження: критерії добору, оцінювання достовірності та наукової значущості джерел.

87. Порівняльно-правове дослідження як складова оригінального наукового проєкту: визначення критеріїв порівняння та обґрунтування вибору правових систем.

88. Наукова аргументація в юридичних дослідженнях: логічна структура, доказовість, критика альтернативних концепцій та обґрунтування авторської позиції.

89. Наукова новизна результатів теоретико-правового дослідження: критерії визначення, способи обґрунтування та відмежування від наявних наукових підходів.

90. Теоретична і практична значущість результатів юридичного дослідження: методологія формулювання висновків, рекомендацій, визначення меж застосування та наукової апробації.

Технічне обладнання та/або програмне забезпечення. В освітньому процесі використовуються навчальні аудиторії, бібліотека, мультимедійний проектор та комп'ютер для проведення лекційних та семінарських занять з елементам презентації. Вивчення окремих тем і виконання практичних завдань потребує доступу до інформації зі всесвітньої мережі Інтернет, який забезпечується безкоштовною мережею Wi-Fi.

Форми методи контролю.

Контроль успішності здобувачів освіти поділяється на поточний і підсумковий (семестровий).

Поточний контроль здійснюють під час проведення практичних, лабораторних і семінарських занять, метою якого є систематична перевірка розуміння та засвоєння теоретичного навчального матеріалу, уміння використовувати теоретичні знання під час виконання практичних завдань тощо. Можливості поточного контролю є надзвичайно широкими: мотивація навчання, стимулювання навчально-пізнавальної діяльності, диференційований підхід до навчання, індивідуалізація навчання тощо.

Форми участі здобувачів вищої освіти у навчальному процесі, які підлягають поточному контролю:

-виступ з основного питання;

-усна доповідь;

- доповнення, запитання до того, хто відповідає;

- систематичність роботи на семінарських заняттях, активність під час обговорення питань;

- участь у дискусіях, інтерактивних формах організації заняття;

- аналіз законодавства та монографічної літератури;

- письмові завдання (тестові, контрольні, творчі роботи, реферати тощо);

- підготовка тез, конспектів навчальних або наукових текстів;

- самостійне опрацювання тем;

Методи поточного контролю: усний контроль (опитування, бесіда, доповідь, повідомлення тощо); письмовий контроль (контрольна робота, реферат, виклад матеріалу на задану тему в письмовій формі тощо); комбінований контроль; презентація самостійної роботи; спостереження як метод контролю; тестовий контроль; проблемні ситуації.

Система оцінювання та вимоги.

Під час оцінювання засвоєння кожної теми за поточну навчальну діяльність здобувачу освіти виставляють оцінки з урахуванням затверджених критеріїв оцінювання для відповідної дисципліни.

Критерії оцінювання результатів навчання здобувачів освіти та розподіл балів, які вони отримують, регламентуються «Положенням про систему оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти у «Приватному акціонерному товаристві «Вищий навчальний заклад «Міжрегіональна Академія управління персоналом» (https://maup.com.ua/assets/files/yakist/studcentr/polozhennya-pro-sistemu-ocinyuvannya-rezultativ-navchannya-zdobuvachiv-vishhoi-osviti.pdf).

Модульний контроль проводиться на останньому занятті модуля у письмовій формі, у вигляді тестування.

Підсумковий семестровий контроль з навчальної дисципліни «Актуальні проблеми конституційного права України» є обов'язковою формою оцінювання результатів навчання здобувача вищої освіти. Він проводиться в терміни, встановлені графіком навчального процесу, та в обсязі навчального матеріалу, визначеного програмою навчальної дисципліни.

Підсумковий контроль проводиться у формі **екзамену**. Здобувача освіти допускають до семестрового контролю за умови виконання ним усіх видів робіт.

Підсумковий (семестровий) контроль з навчальної дисципліни передбачений у вигляді екзамену складається з двох складових:

- стартової – призначена для оцінювання заходів поточного контролю впродовж семестру;

- екзаменаційної – призначена для оцінювання окремих запитань (завдань) на екзамені.

Рекомендований розмір стартової складової дорівнює 60 балів, екзаменаційної складової – 40 балів.

Мінімальна сума, за якою екзамен вважається складеним – 25 балів.

Стартові бали формуються як сума рейтингових балів, отриманих здобувачем за результатами заходів поточного контролю та заохочувальних (якщо передбачені) балів.

Таблиця розподілу балів, які отримують здобувачі вищої освіти*

	Поточний контроль знань										**Модульна контрольна робота**	**Екзамен**	**Загальна кількість балів**
Теми	Тема 1	Тема 2	Тема 3	Тема 4	Тема 5	Тема 6	Тема 7	Тема 8			20	40	100
Робота на семінарському занятті	4		4		4	4	4	4					
Самостійна робота	2	2	2	2	2	2	2	2					

Підсумкове оцінювання	Сума балів за семінари	Сума балів за самостійну роботу	Модульна контрольна робота	Сума балів за екзамен	Загальна сума балів
	24	16	20	40	100

*Таблиця містити інформацію про максимальні бали за кожен вид навчальної роботи здобувача вищої освіти.

Після оцінювання відповідей здобувача на екзамені (виконання екзаменаційної роботи) викладач підсумовує стартові бали та бали за екзамен, зводить до рейтингової оцінки та переводить до оцінок за академічною шкалою.

Для оцінювання результатів навчання здобувача вищої освіти впродовж семестру застосовується 100-бальна, національна та шкала ЄКТС оцінювання.

Шкала підсумкового оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	**Оцінка ECT8**	**Оцінка за національною шкалою**	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	**для заліку**
90 – 100	A	відмінно	Зараховано
82-89	B	добре	
75-81	C		
68-74	D	задовільно	
60-67	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання

0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

Оцінювання додаткових (індивідуальних) видів навчальної діяльності. До додаткових (індивідуальних) видів навчальної діяльності відносять участь здобувачів у роботі наукових конференцій, наукових гуртків здобувачів і проблемних груп, підготовці публікацій, участь у Всеукраїнських олімпіадах і конкурсах та Міжнародних конкурсах тощо понад обсяги завдань, які встановлені відповідною робочою програмою навчальної дисципліни.

За рішенням кафедри здобувачам освіти, які брали участь у науково-дослідній роботі та виконували певні види додаткових (індивідуальних) видів навчальної діяльності, можуть присуджуватися заохочувальні (бонусні) бали за визначену освітню компоненту.

Також, заохочувальні бали можуть нараховуватися, якщо здобувач освіти, наприклад, виконав і захистив певні види робіт, відвідував всі лекції, семінарські й практичні заняття, має власний рукописний конспект лекцій та опрацьований додатковий навчальний матеріал, немає пропусків занять без поважних причин, відвідував додаткові консультації за участі лектора тощо.

Сума заохочувальних балів враховується при виставленні підсумкових балів в заліково-екзаменаційну відомість (але не більше **89 балів** в загальному підсумку) і може бути автоматично зарахована при виставленні підсумкової семестрової оцінки з відповідної освітньої компоненти.

Заохочувальні бали не є нормативними і не входять до таблиці розподілу балів, які отримують здобувачі вищої освіти та основної шкали системи оцінювання.

Один захід може бути підставою для виставлення заохочувальних балів лише за однією найбільш релевантною освітньою компонентою.

Політика курсу.

Для успішного засвоєння курсу «Сучасні концепції держави, конституціоналізму та права: методологія дослідження» здобувач освіти має:

- регулярно відвідувати лекційні та практичні заняття;
- систематично, системно й активно працювати на лекційних і практичних заняттях;
- відпрацьовувати пропущені заняття або незадовільні оцінки, отримані на заняттях;
- виконувати у повному обсязі завдання, які вимагає підготувати викладач, належна їх якість;
- виконувати контрольні та інші самостійні роботи;
- дотримуватися норм академічної поведінки та етики.

Курс «Сучасні концепції держави, конституціоналізму та права: методологія дослідження» передбачає засвоєння та дотримання принципів етики та академічної доброчесності, зокрема орієнтації на запобігання плагіату у будь-яких його проявах: всі роботи, доповіді, есе, реферати та презентації мають бути оригінальними та авторськими, не переобтяженими цитатами, що мають супроводжуватися посиланнями на першоджерела. Порушеннями академічної доброчесності вважаються: академічний плагіат, самоплагіат, фабрикація, фальсифікація, списування, обман, хабарництво, необ'єктивне оцінювання.

Оцінювання здобувача освіти орієнтовано на отримання балів за активність на семінарських заняттях, виконання завдань для самостійної роботи, а також виконання завдань, які здатні розвинути практичні уміння та навички за які можуть бути, за рішенням викладача, нараховані додаткові (бонусні) бали (участь у круглих столах, наукових конференціях, олімпіадах та наукових конкурсах серед здобувачів вищої освіти).

Рекомендовані джерела інформації.

Основна:

1. Конституція України від 28.06.1996 № 254к/96-ВР. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text

2. Загальна декларація прав людини від 10 грудня 1948 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_015#Text

3. Міжнародний Пакт про економічні, соціальні та культурні права від 16.12.1966 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_042#Text

4. Про громадянство України : закон України від 18 січ. 2001 р. № 2235-III. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2235-14

5. Виборчий кодекс від 19.12.2019. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/396-20#Text

6. Про правовий режим воєнного стану: Закон України від 12.05.2015 року.: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/389-19#Text

7. Про Кабінет Міністрів України: Закон України від 27.02.2014 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/794-18#Text

8. Про Конституційний Суд України: Закон України від 13.07.2017 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2136-19#Text

9. Про місцеве самоврядування: Закон України від 21.05.1997 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/280/97-%D0%B2%D1%80#Text

Додаткова:

1. Рабінович П. М. Основи теорії та філософії права : навч. посіб. Львів : Видавництво ЛОБФ «Медицина і право», 2021. 256 с. URL: https://dspace.lnulibrary.lviv.ua/bitstream/123456789/150/1/rabinovich-osn-prava.pdf

2. Савчин М. В. Конституціоналізм і природа конституці : монографія. Ужгород : Поліграфцентр «Ліра», 2009. 372 с. URL: https://dspace.uzhnu.edu.ua/server/api/core/bitstreams/f85308f2-0a49-4287-a90c-ec8f5da4ed3b/content

3. Крусян А. Р. Сучасний український конституціоналізм: монографія. Київ : Юрінком Інтер, 2010. 560 с. URL: https://dspace.onua.edu.ua/items/104cb138-6c04-4b73-a477-59620b785568

4. Погребняк С. П. Основоположні принципи права (змістовна характеристика): монографія. Харків : Право, 2008. 240 с.

5. Grimm D. Constitutionalism: Past, Present, and Future. Oxford : Oxford University Press, 2016. DOI: https://doi.org/10.1093/acprof:oso/9780198766124.001.0001

6. Sajó A., Uitz R. The Constitution of Freedom: An Introduction to Legal Constitutionalism. Oxford : Oxford University Press, 2017. DOI: https://doi.org/10.1093/oso/9780198732174.001.0001

7. Barak A. Proportionality: Constitutional Rights and Their Limitations. Cambridge : Cambridge University Press, 2012. URL: https://www.cambridge.org/core/books/proportionality

8. Van Hoecke M. (ed.). Methodologies of Legal Research: Which Kind of Method for What Kind of Discipline? Oxford : Hart Publishing, 2011. URL: https://biblio.ugent.be/publication/2068869

9. Hart H. L. A. The Concept of Law. 3rd ed. Oxford : Oxford University Press, 2012. URL: https://lawcat.berkeley.edu/record/506502

10. Kelsen H. Pure Theory of Law / translated by M. Knight. Berkeley : University of California Press, 1967. URL: https://www.ucpress.edu/book/9780520359055/pure-theory-of-law

11. Albert R. Constitutional Amendments: Making, Breaking, and Changing Constitutions. Oxford : Oxford University Press, 2019.DOI: https://doi.org/10.1093/oso/9780190640484.001.0001

12. Ginsburg T., Huq A. Z. How to Save a Constitutional Democracy: A New Edition for a Damaged Politics. 2nd ed. Chicago : University of Chicago Press, 2026. URL: https://press.uchicago.edu/ucp/books/book/chicago/H/bo285076406.html

13. Landau D. Abusive Constitutionalism. UC Davis Law Review. 2013. Vol. 47, № 1. P. 189–260. URL: https://ir.law.fsu.edu/articles/555/

14. The Oxford Handbook of Comparative Constitutional Law / ed. by M. Rosenfeld, A. Sajó. Oxford : Oxford University Press, 2012. DOI: https://doi.org/10.1093/oxfordhb/9780199578610.001.0001

15. European Commission for Democracy through Law (Venice Commission). The Updated Rule of Law Checklist. CDL-AD(2025)002. Adopted at the 145th Plenary Session, 12–13 December 2025. URL: https://www.coe.int/en/web/venice-commission/-/cdl-ad-2025-002-e

16. Для повторення і структуризації знань: Загальна теорія права: підручник / за ред. О. В. Петришина; наук. ред.: Д. В. Лук'янов, С. І. Максимов, В. С. Смородинський. 2-ге вид., випр. і перероб. Харків : Право, 2025. 576 с. URL: https://pravo-izdat.com.ua/novinki/zagalna-teoriya-prava

Інформаційні ресурси:

1. Офіційний веб-портал Верховної Ради України. URL: http://rada.gov.ua/

2. Офіційний веб-портал Президента України. URL: http://www.president.gov.ua

3. Офіційний веб-портал Кабінету Міністрів України . URL: http://www.kmu.gov.ua

4. Офіційний веб-портал Конституційного Суду України . URL: https://ccu.gov.ua/

5. Офіційний веб-портал Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини. URL: http://www.ombudsman.gov.ua/

6. Офіційний веб-портал Міністерства юстиції України. URL: https://minjust.gov.ua/

7. Офіційний веб-портал Міністерства соціальної політики України. URL: https://www.msp.gov.ua/